

Raport z badania Ankieta Internet

Młodzież 13+
wspierana i będąca pod opieką
Stowarzyszenia
„SOS Wioski Dziecięce w Polsce”

*Ankieta przeprowadzona w ramach kampanii społecznej
„Przemoc w Internecie zostawia niewidzialne rany”*

WSTĘP

Decyzję o badaniach podjęto w związku ze zwiększającą się aktywnością dzieci i młodzieży w Internecie, spowodowaną wprowadzeniem obostrzeń związanych z pandemią COVID-19 oraz nauką zdalną. Celem badania było zbadanie opinii i deklaracji związanych z korzystaniem przez dzieci i młodzież z Internetu, analiza ich aktywności oraz przyjrzenie się zagadnieniu cyberprzemocy.

Dane były zbierane na przełomie grudnia 2020 i stycznia 2021 roku za pośrednictwem ankiety przygotowanej przez Dział Rozwoju Programów we współpracy z NASK. Kwestionariusz był przeznaczony dla młodzieży w wieku 13 i więcej (granica legalnego zakładania kont w serwisach społecznościowych). Ankieta dostępna była do samodzielnego wypełnienia w serwisie internetowym. Informację o badaniu przekazywali pracownicy merytoryczni Programów SOS Wiosek Dziecięcych we wszystkich lokalizacjach działania Stowarzyszenia. W badaniu wzięli udział młodzi podopieczni i beneficjenci Stowarzyszenia.

Dane analizowano przy pomocy arkuszy kalkulacyjnych MS Excel.

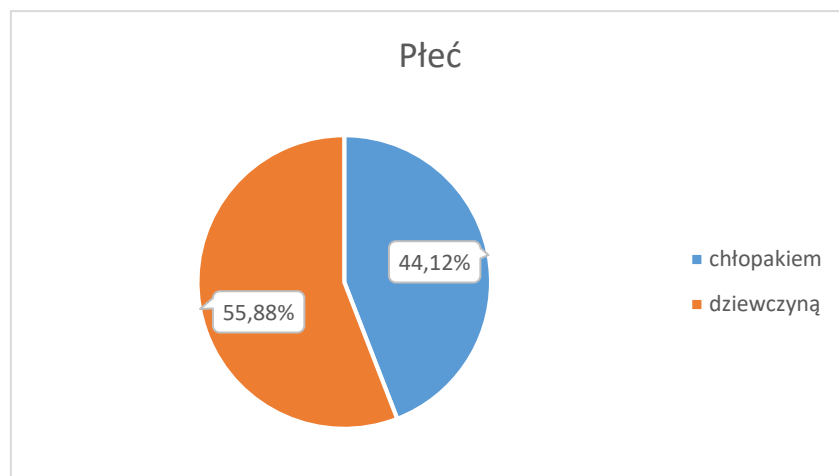
W poniższym opracowaniu przedstawiono analizę zebranych danych i wnioski płynące z badania.

Wyniki badań

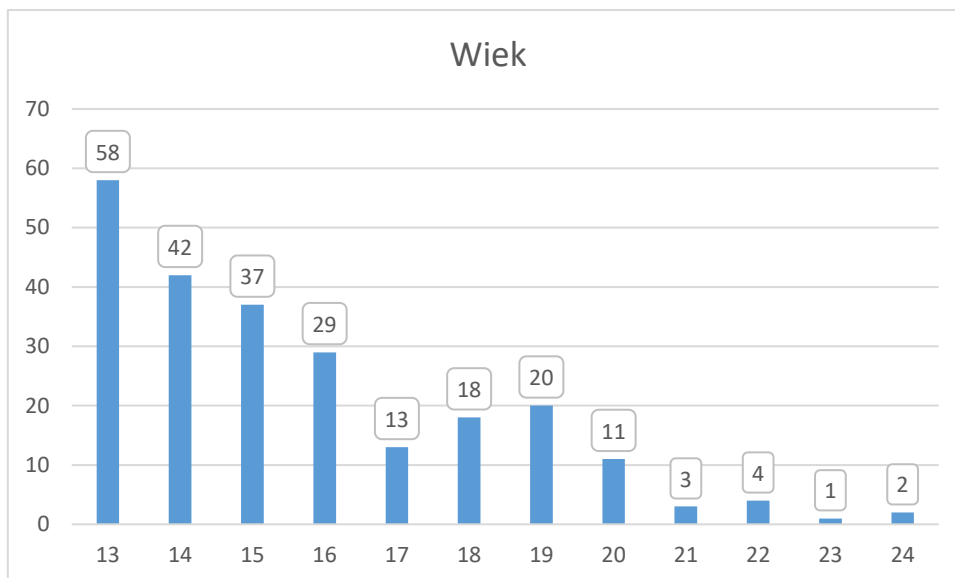
GRUPA BADAWCZA

Zbadano 238 dzieci w wieku 13+ będących podopiecznymi bądź beneficjentami Stowarzyszenia „SOS Wioski Dziecięce w Polsce”. Wśród respondentów przeważały dziewczęta stanowiąc ponad połowę grupy badanej.

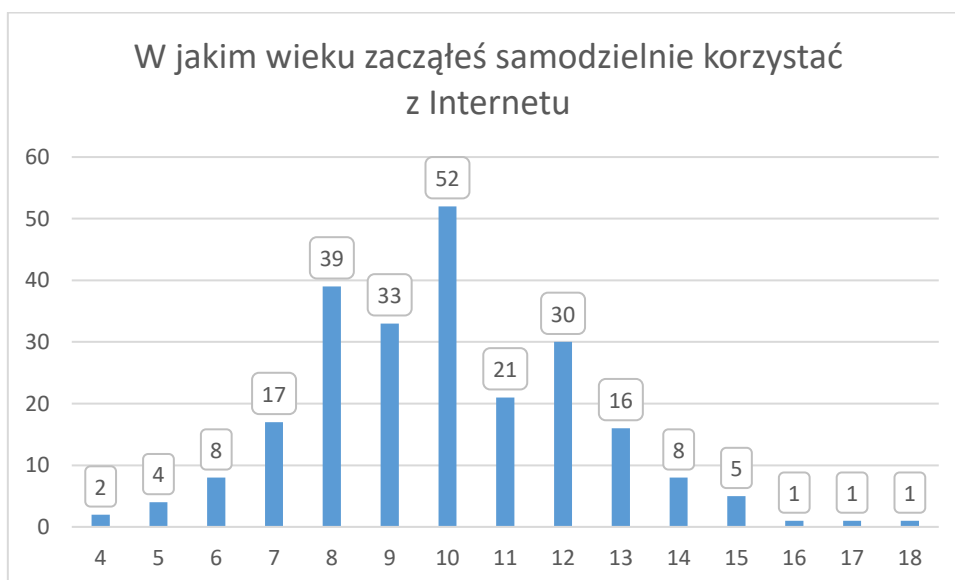

Do ankiety wprowadzono dolną granicę wieku, ukończone 13 lat. Ma to odzwierciedlenie w granicy wieku potrzebnej do założenia konta w serwisach społecznościowych. Rozkład wieku przedstawiono na poniższym wykresie.

Największą grupę stanowiły osoby do 19 r.ż. Najstarsi respondenci mieli 24 lata, najmłodszy 13 lat (najliczniej reprezentowana grupa).

Respondentów poproszono również o określenie wieku w jakim rozpoczęli samodzielne korzystanie z Internetu. Wyniki zobrazowano na poniższym wykresie

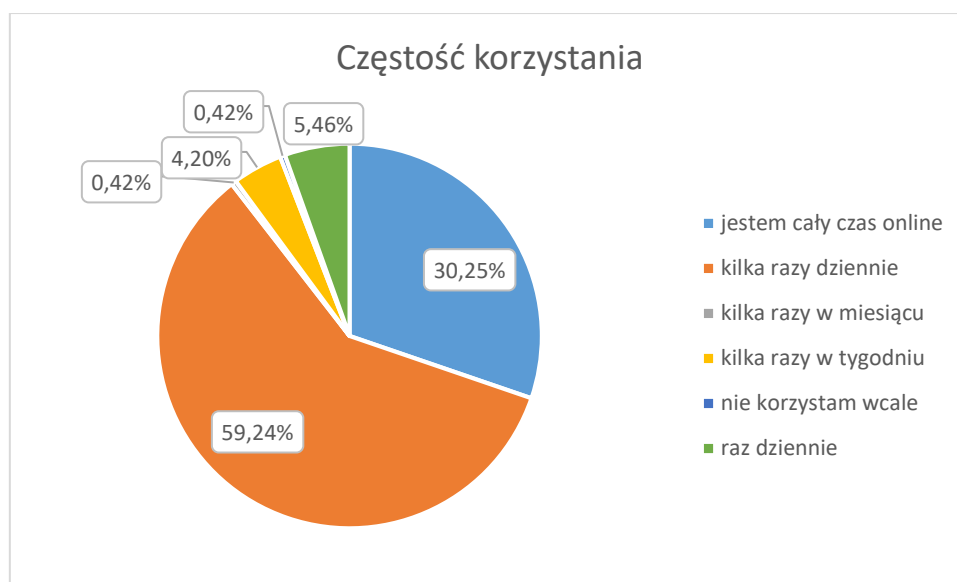

Analizując dane można zauważyć, że samodzielne korzystanie z Internetu rozpoczyna się na ogół pomiędzy 8 a 12 r.ż., a średni wiek rozpoczęcia samodzielnego korzystania z sieci wynosi ok. 10 lat ($x=9,92$).

KORZYSTANIE Z SIECI INTERNET

Badanych poproszono o określenie częstotliwości korzystania z Internetu. Wyniki zaprezentowano na poniższym wykresie.

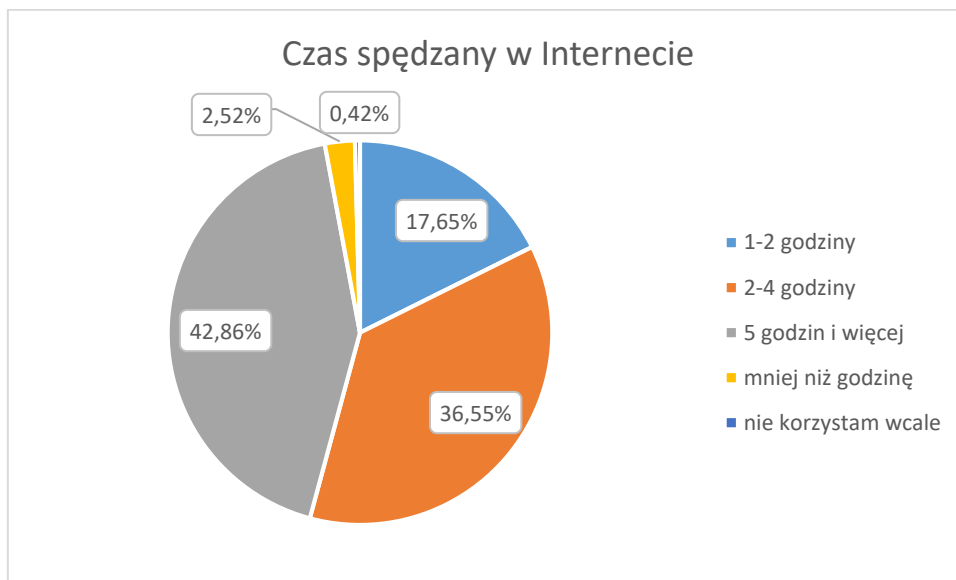

Niemal co trzecia (30,25%) młoda osoba deklaruje, że cały czas jest online. Największą jednak grupą, bo stanowiącą blisko 60 % są osoby, które kilka razy dziennie „włączają się do Internetu”. Obie te grupy stanowią blisko 90% ogółu respondentów. Natomiast jedynie jedna z 238 osób deklaruje, że z Internetu nie korzysta.

Gdzie korzystasz z Internetu?	% odpowiedzi
wszędzie gdzie się da	4,2%
nigdzie	0,4%
u znajomych	2,1%
w domu	89,5%
w miejscach publicznych gdzie jest dostępne wi-fi	1,7%
w szkole	2,1%

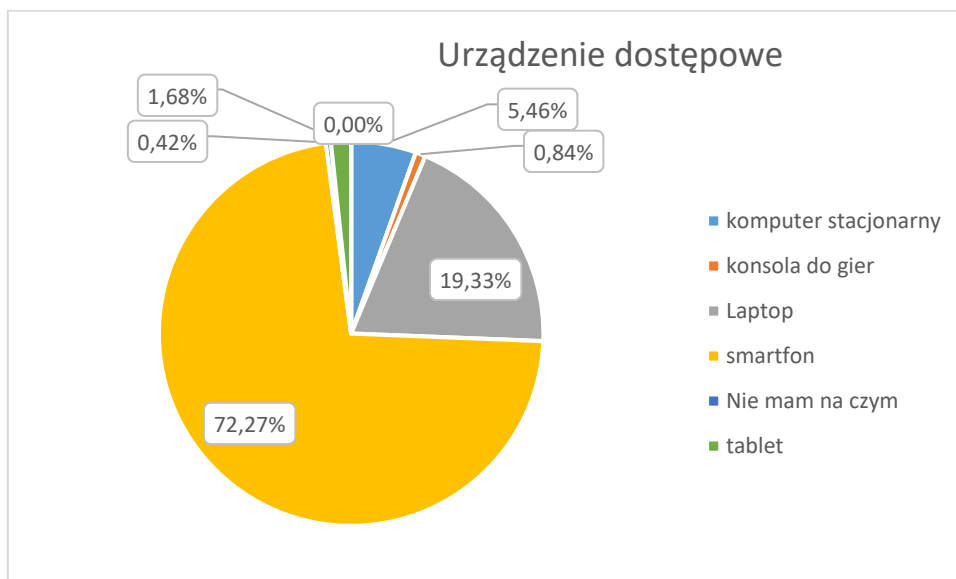
Zdecydowana większość badanych deklaruje, że najczęściej korzysta z Internetu w domu. Na uwagę zasługuje również grupa 4,2% osób, które korzystają z internetu wszędzie gdzie się da. Szczegółowe dane znajdują się w powyższej tabeli.

Ponad połowa młodych respondentów deklaruje, że dziennie spędza 5 godzin i więcej na przeglądaniu zasobów Internetu (nie wliczając nauki zdalnej).

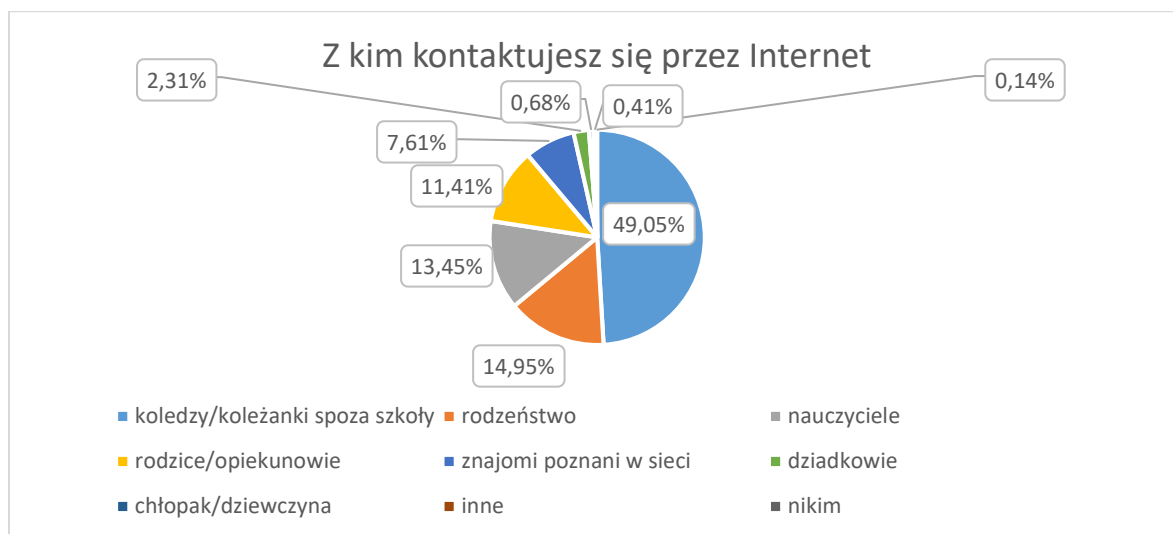

36,55% spędza w Internecie od dwóch do czterech godzin. Co piąty badany spędza dziennie w sieci do godziny.

Smartfon okazuje się najczęściej wybieranym urządzeniem do łączenia się z siecią Internet. Wybiera go niemal ¾ osób badanych. Co piąta osoba (19,33%) wskazuje na komputer typu laptop. Dominują zatem mobilne urządzenia dostępne. Jedna osoba deklaruje, że nie ma urządzenia, za pomocą którego mogłaby korzystać z Internetu. Wykres poniżej.

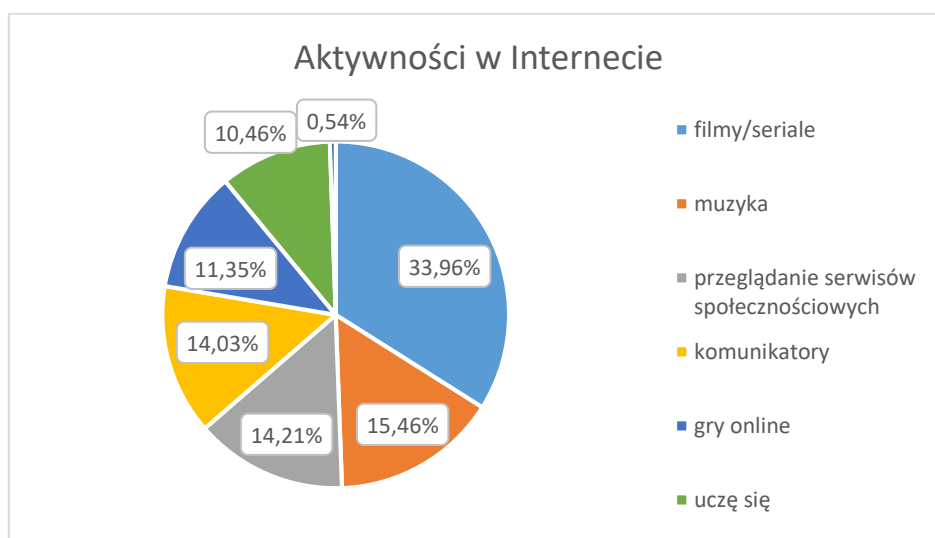

Respondentom zadano pytanie o to z kim kontaktują się przez Internet. Z racji możliwości wielokrotnego wyboru odpowiedzi na wykresie znajdują się procentowe wyniki z udzielonych odpowiedzi.

Najczęściej wskazywaną grupą są koledzy spoza szkoły, których wskazuje co drugi ankietowany. 14,95% wskazuje na rodzeństwo; 13,45% na nauczycieli, a 11,41% na rodziców. Młodzi ludzie wymieniają też dziadków, znajomych poznanych w sieci, chłopaka/dziewczynę i inne wskazania.

Młodych ludzi zapytano również, co jest ich ulubionymi aktywnościami w Internecie. Podobnie jak w przypadku poprzedniego pytania możliwe było udzielenie więcej niż jednej odpowiedzi, zaprezentowano procent udzielonych odpowiedzi.

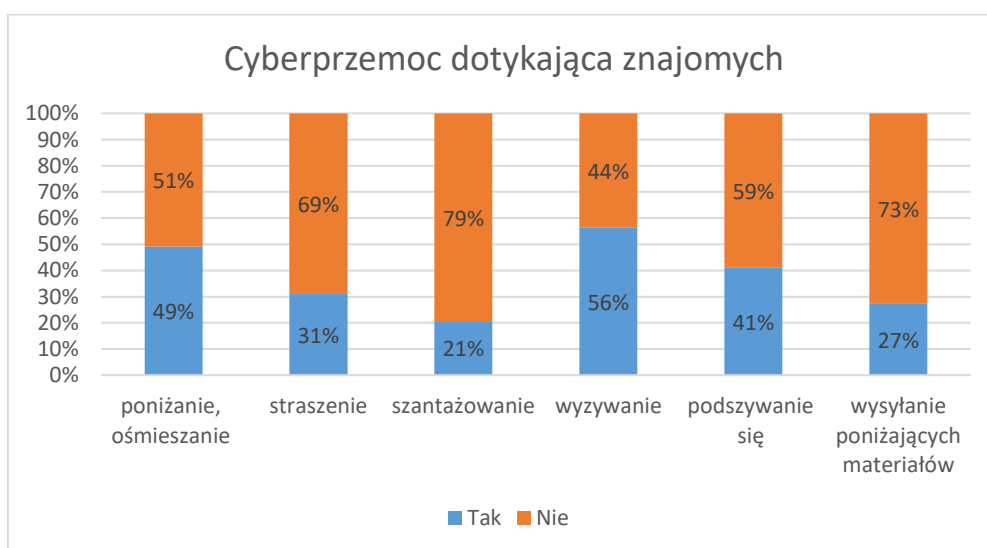

Jak widać na powyższym wykresie najczęściej wskazywaną aktywnością było oglądanie filmów i seriali (33,96%), w dalszej kolejności możemy wskazać na słuchanie muzyki (15,46%), aktywności związane z serwisami społecznościowymi (14,21%) oraz komunikatorami (14,03%). Popularnymi są także gry online (11,35%), a co dziesiąty młody człowiek (10,46%) wykorzystuje Internet do nauki.

CYBERPRZEMOC

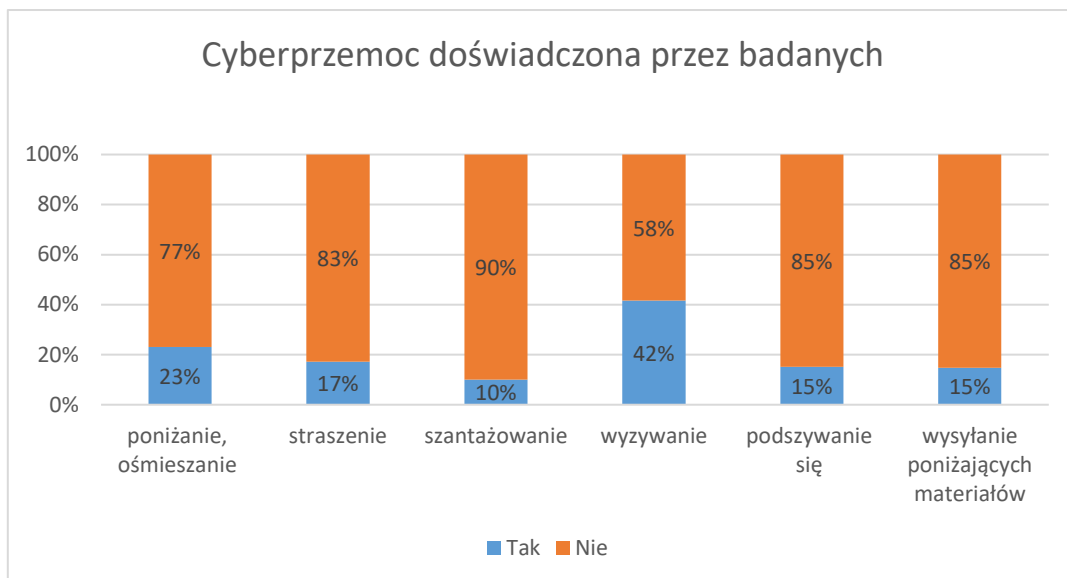
Respondentów zapytano także o to czy ich znajomi doświadczają aktów cyberprzemocy. Wyniki procentowe zaprezentowano na poniższym wykresie.

Jak wynika z powyższego wykresu młodzi ludzie twierdzą, że ich znajomi najczęściej padają ofiarami wyzywania, poniżania i ośmieszania w internecie. Dostyc częstym (41%) jest również podszywanie się pod kogoś.

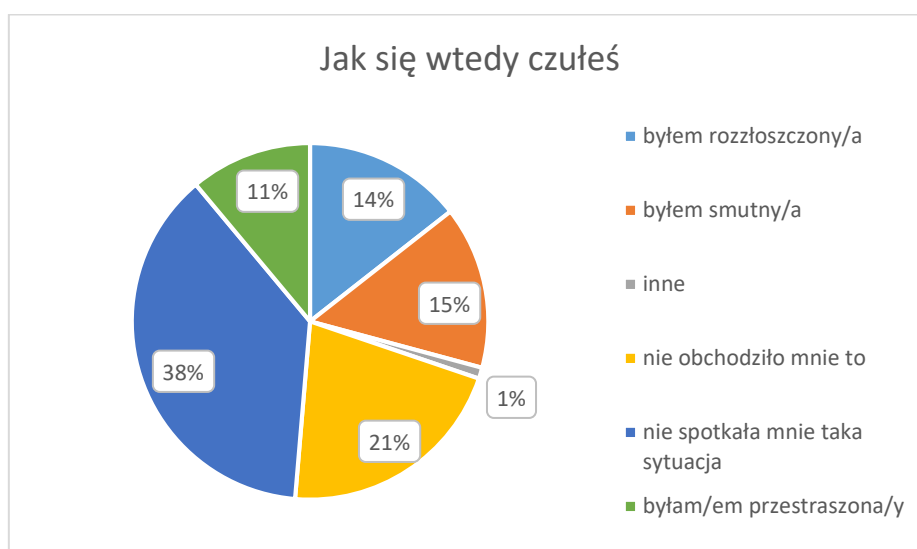
Badanych poproszono również o odpowiedź czy sami doświadczyli wspomnianych aktów cyberprzemocy. Dane ukazano na poniższym wykresie.

Młodzi ludzie deklarują, że najczęściej stają się ofiarami wyzwisk kierowanych do nich w świecie Internetu. Niemalże co 4 osoba (23%) była ośmieszana lub poniżana. 17% osób było straszonych, 15% doświadczyło podszywania się pod nich i wysyłania poniżających materiałów o nich samych, natomiast co dziesiąty respondent przyznaje, że był szantażowany.

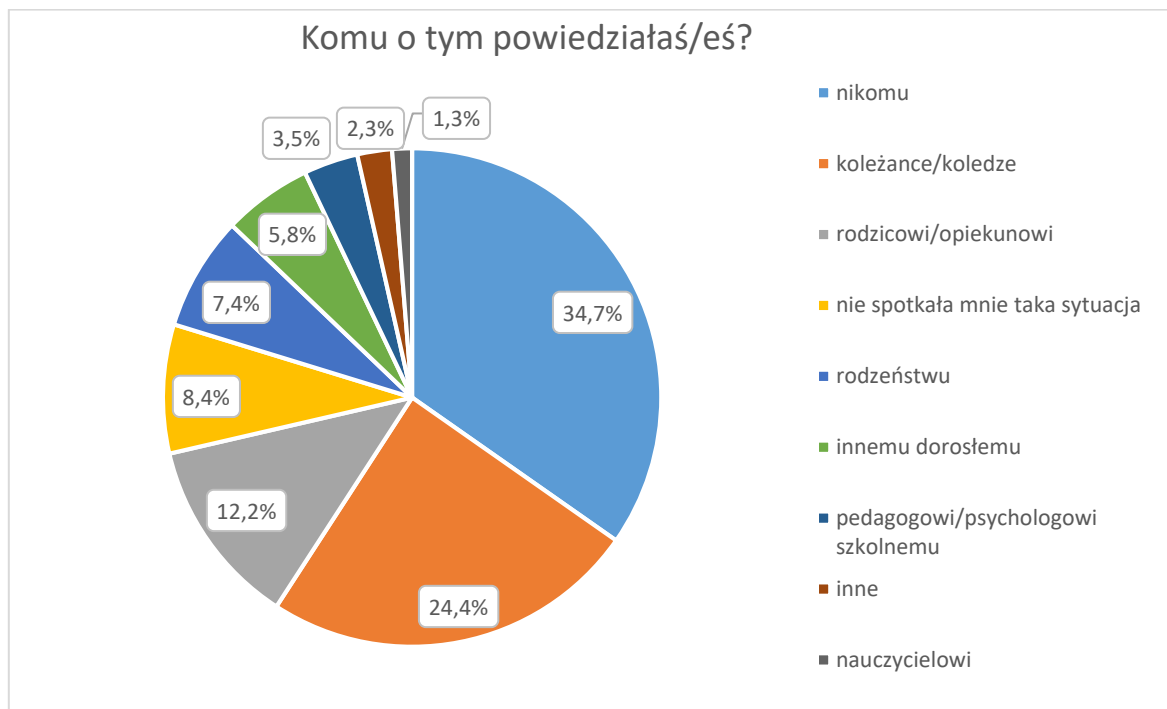
Atakom cyberprzemocy towarzyszyły respondentom różne emocje. Dane z poniższego wykresu wskazują jednak, że badani najczęściej nie doświadczali ataków skierowanych w ich stronę

Dominującą deklarowaną reakcją jest obojętność na którą wskazuje co piąty (21%) badany. 15 % odczuwało smutek, 14% złość, a 11% strach.

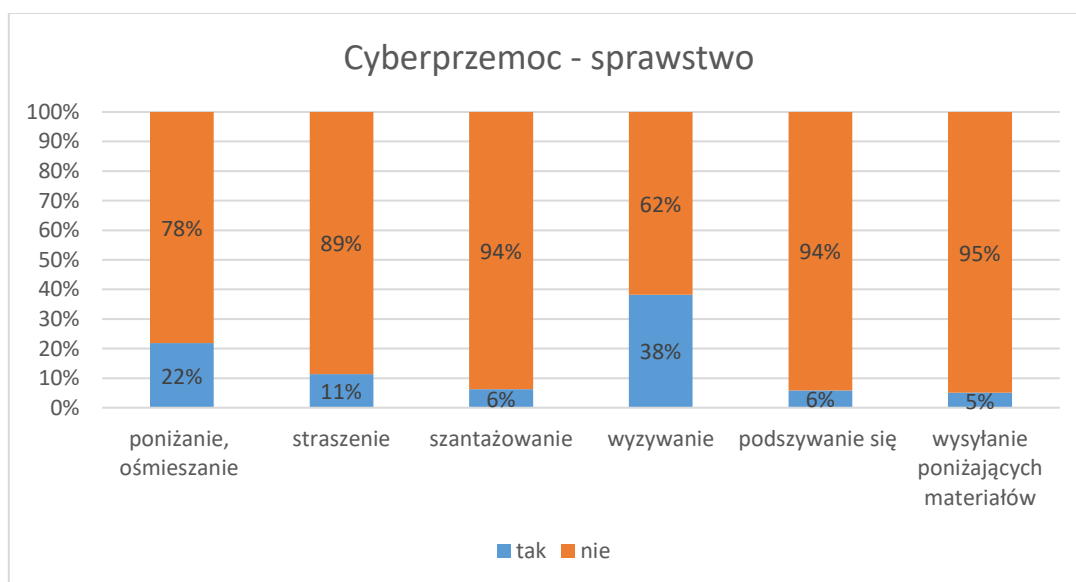
Respondenci na ogół nie mówią nikomu o doświadczanej cyberprzemocy (34,7%). A jeżeli już decydują się podzielić tym doświadczeniem, to najczęstszymi powiernikami są koleżanki

i koledzy (24,4% wskazań). Co ciekawe, młodzi ludzie częściej wskazują rodziców (12,2%) niż rodzeństwo (8,4%), być może spowodowane to jest znaczną różnicą wieku.

Pomoc nauczycieli wspomniano zaledwie w znikomym odsetku (1,3% odpowiedzi).

Ostatnie pytanie jakie skierowano do ankietowanych dotyczyło stosowania cyberprzemocy.

Respondenci wskazują najczęściej (38%) na wzywanie jako formę stosowanej przez siebie cyberprzemocy. Co 10 badany (11%) przyznaje, że zdarzyło mu się starszyć kogoś w Internecie.

Wnioski

W badanej grupie można zauważyć lekką przewagę dziewcząt co koresponduje ze strukturą grupy podopiecznych i beneficjentów Stowarzyszenia. W badaniu udział wzięły w zdecydowanej większości osoby niepełnoletnie. Młodzi ludzie dosyć wcześnie zaczynają samodzielnie korzystać z Internetu na ogół już w wieku od 8 do 10 r.ż..

Przeważa częste korzystanie z zasobów Internetu. Dziewięciu na dziesięciu badanych deklaruje

bowiem, że korzysta z sieci przynajmniej kilka razy dziennie, a blisko 1/3 uczestników sondażu jest stale online. Pokazuje to jak mocno Internet stał się częścią świata młodych ludzi. Znajduje to również odzwierciedlenie w czasie spędzonym na przeglądaniu zasobów sieci. Respondenci najczęściej mówią o pozostawianiu powyżej 5 godzin dziennie w Internecie, jedynie co piąty badany spędza w internecie mniej niż dwie godziny dziennie. Najbardziej popularnym miejscem korzystania z Internetu jest dla zdecydowanej większości młodych respondentów ich dom, a najpopularniejszym urządzeniem dostępowym – jak nie trudno się domyślić – smartfon, którego używa niemalże $\frac{3}{4}$ ankietowanych.

Młodzi ludzie, co ciekawe, najczęściej poprzez Internet kontaktują się z osobami spoza szkoły (przyjaciółmi, znajomymi) dodając do tego wskazywane rodzeństwo, nauczycieli i rodziców można stwierdzić, że komunikacja dotyczy na ogół całego kręgu społecznego w jakim młody człowiek się obraca.

Jeśli chodzi o preferowane aktywności internetowe prym wiedzie oglądanie filmów i seriali jako forma spędzania czasu wolnego. Nieco mniej ważną użytecznością Internetu jest możliwość odsłuchu i dostęp do muzyki, a także kontakt za pośrednictwem komunikatorów internetowych i serwisów społecznościowych (ponad $\frac{3}{4}$ udzielonych odpowiedzi).

Młodzi ludzie dostrzegają zjawisko cyberprzemocy, wskazując że dotyka ono zarówno ich samych, jak i ich kolegów/znajomych. Cyberprzemoc dotykająca znajomych to głównie wyzwiska i poniżanie się pod nich za pośrednictwem cyfrowych środków przekazu. Mówiąc o doświadczanej przemocy wskazują zdecydowanie na wyzywanie jakie ich dotyka.

Dominującymi emocjami odczuwanymi w związku z cyberprzemocą są obojętność (nie obchodziło mnie to), a także smutek, złość i strach. Ofiary przemocy na ogół nie mówią o tym nikomu.

Młodzi ludzie stwierdzają również, że zdarza się im także być sprawcami cyberprzemocy. Uciekają się wtedy głównie do wyzywania innych, poniżania i ośmieszania ich, rzadziej do straszenia.

Reasumując należy zwrócić szczególną uwagę na kilka kwestii. Po pierwsze na fakt, że **Internet stał się nierozłączną częścią życia młodych ludzi**. Nie jest już światem alternatywnym, ale dopełnieniem rzeczywistości. Młodzi ludzie dużo swojego czasu przeznaczają na aktywności, do których wykorzystują globalną sieć. Warto zwrócić na to uwagę szczególnie w czasie ograniczeń związanych z pandemią, zdalnym nauczaniem, a także po nich. Powinno się oferować młodym ludziom, w trosce o ich harmonijny rozwój fizyczny, jak najwięcej aktywności nieangażujących urządzeń cyfrowych. Należy również zwrócić szczególną uwagę na edukację dzieci i młodzieży w zakresie bezpiecznego korzystania z Internetu, netetykiety oraz zagrożeń z niego płynących.

Po drugie, patrząc nieco szerzej, potrzeba też podobnych rozwiązań dla rodziców/opiekunów, tak by oprócz dostrzeżenia korzyści i ograniczeń **umieli zobaczyć Internet jako część świata dziecka**, które może w dużej mierze właśnie w Internecie szukać autorytetów i wzorców do kształtowania swojej tożsamości. Nieco w opozycji do wymienionej w pierwszej kolejności potrzeby alternatywnych zajęć, należy jednak, szczególnie w czasie pandemii zrozumieć, że większość kontaktów/interakcji z rówieśnikami („szalenie” potrzebnych w rozwoju indywidualnym) zostało przeniesione na ekran smartfona.

Po trzecie, ostatnie, ale nie mniej ważne – **cybepzemoc. Problem, który realnie istnieje**, wywołuje trudne emocje i realne rany. Problem, o którym dorośli dowiadują się późno lub wcale. Skala nie wydaje się być zatrważająca, jednak patrząc w sposób projekcyjny wydaje się być większa niż deklarowana (znajomi w relacjach dzieci i młodzieży częściej są ofiarami e-przemocy). Problem złożony, bo bardzo łatwo stać się sprawcą anonimowej przemocy zadawanej za pośrednictwem Internetu.

Wybuch pandemii COVID-19 przeniósł nas, nie do końca przygotowanych, bardzo szybko do „zdalności”. Zdalna praca, zakupy, edukacja, komunikacja, urzędy. Adaptacja musiała nastąpić w formie przeskoku, rewolucji, co czasem udawało się dobrze, a czasem było spektakularną klęską. Ważnym jest by odnaleźć się podczas tej nagłej i niespodziewanej zmiany, a potem wesprzeć dzieci i młodzież, tak **by dorośli znowu mógł stać się bezpieczną ostoją podczas dorastania**.